

FI

FI

FI

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 25.5.2010
KOM(2010)253 lopullinen

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE SEKÄ ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**SEURANTAKERTOMUS EUROOPAN SÄHKÖISEN VIESTINNÄN
SISÄMARKKINOISTA 2009 (15. KERTOMUS)**

SEK(2010)630

1. JOHDANTO

Tässä tiedonannossa käsitellään EU:ssa sähköisen viestinnän alalla vuonna 2009 tapahtunutta markkina- ja sääntelykehitystä¹.

EU:n nykyinen sääntelyjärjestelmä on tuonut Euroopan kansalaisille hyötyjä innovatiivisten ja entistä kohtuuhintaisempien sähköisen viestinnän palvelujen muodossa. Vielä on kuitenkin ylitettävä joitakin vaikeita esteitä. Kansallisten sääntelyviranomaisten riippumattomuudesta ja tehokkuudesta esitetään yhä epäilyjä. Jäsenvaltioiden tukku- ja vähittäishinnoissa on huomattavia eroja, joita ei voida selittää pelkästään markkinoiden erityispiirteillä, vaan ne johtuvat myös erilaisista sääntelytavoista. Esimerkiksi matkaviestinnän tukkutason kohdeverkkomaksut ovat viidessä kalleimmassa jäsenvaltiossa keskimäärin 2,5 kertaa suurempia kuin niissä viidessä jäsenvaltiossa, jossa maksut ovat kaikkein pienimmät. Vastaavasti keskimääräiset matkapuhelujen vähittäistason minuuttihinnat ovat viidessä kalleimmassa jäsenvaltiossa lähes nelinkertaiset verrattuna viiteen halvimpaan. Näitä eroja kasvattaa vielä se seikka, että kansallisten sääntelyviranomaisten määräämiä korjaavia toimenpiteitä ei toteuteta johdonmukaisella, ripeällä, avoimella ja ennakoitavalla tavalla eikä sääntelyviranomaisilla ole riittävästi kapasiteettia reagoida teknologian ja markkinoiden kehittymiseen. Kuluttajat ja yritykset joutuvat yhä kohtaamaan 27 erilaiset markkinat eivätkä voi sen vuoksi hyödyntää yhtenäismarkkinoiden taloudellista potentiaalia.

Puhelupalvelujen kaltaiset sähköisen viestinnän markkinat ovat kypsymässä ja niiden kasvu on hidastumassa. Kestävä kasvu edellyttää tulevaisuudessa uusia palveluinnovaatioita ja liiketoimintamalleja. Nyt on välttämätöntä siirtyä seuraavan sukupolven toimintaympäristöön, joka tuo mukanaan uusia mahdollisuuksia ja haasteita. Siirtymä edellyttää kuitenkin mittavaa investoimista kiinteiden ja mobiiliverkkojen kapasiteetin lisäämiseen.

Komissio hyväksyi 19. toukokuuta 2010 osana Eurooppa 2020 -strategiaa² digitaalisältöjen ja -palvelujen toimenpideohjelman³, jonka poliittisilla toimenpiteillä pyritään tukemaan digitaalitaloutta, edistämään siirtymistä nopeiden verkkojen ympäristöön ja vahvistamaan alan yhtenäismarkkinoita. Toimenpiteiden tueksi tarvitaan kuitenkin yhdenmukaisia sääntelytapoja ja korjaavien toimenpiteiden tehokasta täytäntöönpanoa. Tarkistettu sääntelyjärjestelmä⁴, joka tuli voimaan 19. joulukuuta 2009, on myös saatettava asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja jäsenvaltioiden on ryhdyttävä soveltamaan sitä oikea-aikaisesti.

2. MARKKINAKEHITYS

Vaikka sähköisen viestinnän ala selvisikin vuonna 2009 talouden taantumasta, perinteisten markkinoiden, kuten kiinteän ja matkaviestintäverkon puhelupalvelujen kypsyminen asettaa merkittäviä haasteita sen kasvulle. Markkinoiden vapauttamisen jälkeen todettu nopea kasvuvauhti on hidastunut viime vuosina. Datapuolen lisääntyneet tuotot eivät vielä riitä kompensoimaan puheensiirtotoiminnan hupenevia tuloja.

---

¹ Jollei toisin ilmoiteta, tiedonannossa kuvataan 31. joulukuuta 2009 vallinnutta tilannetta ja esitetään markkinatietoja, jotka ovat 1. päivästä lokakuuta 2009.

² KOM(2010) 2020.

³ Euroopan digitaalistrategia.

⁴ EUVL L 337, 18.12.2009.

Taloudellinen tilanne on vähentänyt käyttäjien kulutushalukkuutta. Suuret kustannusleikkausohjelmat ja kiinteähintaisiin tuotteisiin perustuvien liiketoimintamallien kaltaiset tekijät ovat kuitenkin pitäneet toiminnan kannattavana. Investoinnit ovat vähentyneet, ja ne on keskitetty lähinnä kiinteisiin verkkoihin. Useimmissa maissa ei ole toistaiseksi investoitu kovinkaan paljon seuraavan sukupolven liityntäverkkoihin, vaikka investointeja ovatkin vauhdittaneet kaapeliverkkojen taholta tuleva kilpailu sekä paikallisviranomaisten tekemät investoinnit. Tulevaisuudessa on enää vaikea päästä aiempiin kasvulukuihin, mutta vuosina 2010 ja 2011 voidaan hyvinkin saavuttaa positiivista kasvua, kun BKT alkaa kasvaa ja kulutus lisääntyy.

Vuonna 2008 sähköisen viestinnän alan tulot ylsivät EU:ssa 351 miljardiin euroon, joka on noin puolet koko tieto- ja viestintätekniikan alan tuloista. Maailman kymmenestä suurimmasta teleoperaattorista seitsemän on eurooppalaisia. Sähköisen viestinnän tuloista 43 prosenttia tulee kiinteän verkon puhelupalveluista ja kiinteistä internet-liittymistä (joihin kuuluvat myös yrityksille suunnatut datapalvelut), 47 prosenttia tulee matkaviestinnästä (puhelu ja data) ja loput 10 prosenttia maksutelevisiopalveluista⁵. Vuonna 2009 kasvu jäi Euroopan tietotekniikan seurantakeskuksen EITOn mukaan lähelle nollaa (taulukko 1):

Taulukko 1

	Kasvu	Osuus telepalvelualan tuloista
Kiinteän verkon puhelu ja internet-liittymät ja -palvelut	-2,5 %	36 %
<i>Kiinteän verkon puhelu</i>	-6,3 %	24 %
<i>Internet-liittymät ja -palvelut</i>	5,6 %	12 %
Mobiiliverkon puhelu ja datapalvelut	0,6 %	47 %
Matkapuhelu	-1,8 %	36 %
Mobiilidata	9,3 %	11 %
Yritysten datapalvelut	0,6 %	7 %
Maksutelevisio	11,7 %	10 %
Telepalvelut yhteensä (Operaattoripalvelut)	0 %	100 %

Lähde: EITO (2009).

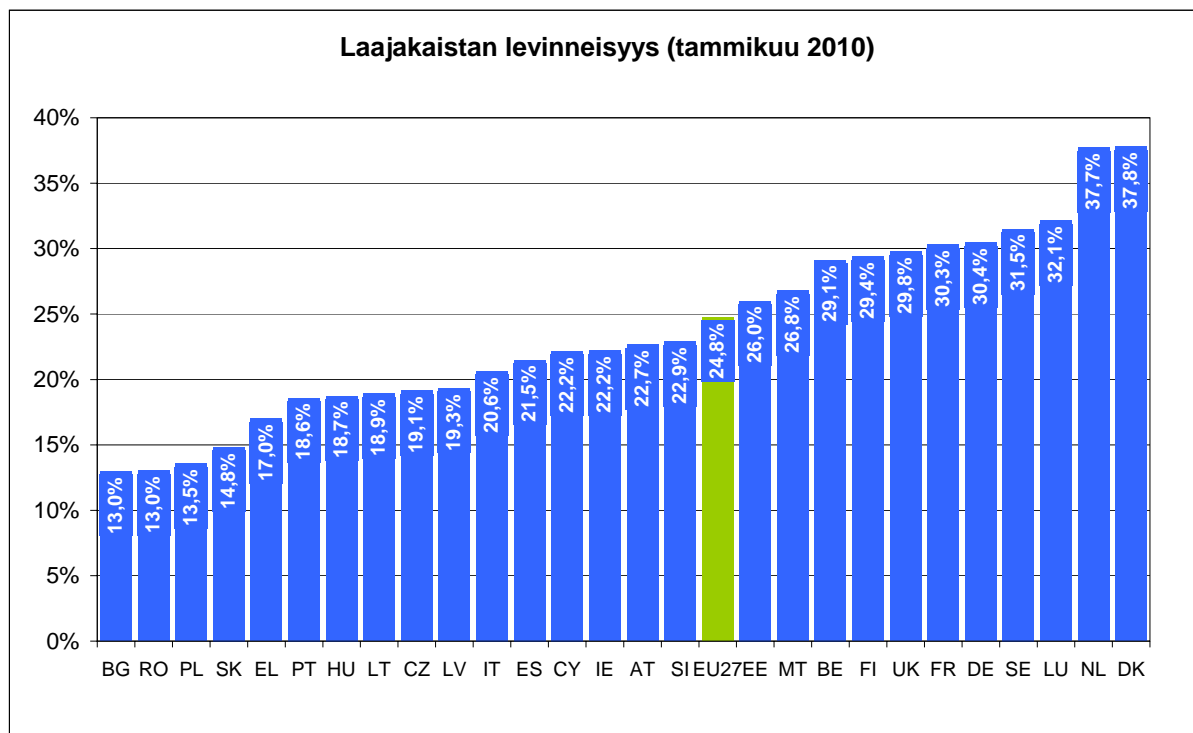
Laajakaista

Eräät jäsenvaltiot (kuten Alankomaat ja Tanska) olivat vuonna 2009 maailman kärkisijoilla laajakaistan levinneisyydessä. Kiinteän laajakaistan levinneisyys oli keskimäärin 24,8 prosenttia⁶, mikä merkitsee 2 prosenttiyksikön kasvua aiempiin vuosiin verrattuna, vaikka kasvu olikin hidastunut yli kolmanneksella.

⁵ Maksutelevisiotuloihin sisältyvät kaikki tulot, jotka saadaan maksullisten kanavien ja palvelujen (maksukanavien sekä satelliitti-, kaapeli-, ADSL- ja maanpäällisen verkon kanavapakettien) tilauksista.

⁶ Levinneisyys perustuu väestömäärään 1. tammikuuta 2010.

Kuva 1

Useimmat laajakaistaliittymät perustuvat xDSL-teknoologiaan. Nopean laajakaistan käyttö on vielä suhteellisen vähäistä: noin neljännes liittymistä on kapasiteetiltaan yli 10 megabittia sekunnissa (Mbit/s). Eurooppa on jäämässä jälkeen seuraavan sukupolven liittytäväverkkojen käytössä. Kaikista kiinteistä liittymistä ainoastaan 1,8–5 prosenttia on käyttäjälle asti ulottuvaan valokuituyhteyteen perustuvia liittymiä⁷, mikä merkitsee sitä, että seuraavan sukupolven liittytäväverkkojen (ns. NGA-verkkojen) käyttöönoton edellytyksiä on parannettava nykyisestä. Vähittäishinnat ovat laskeneet pääasiassa parantuneiden nopeuksien ja kiinteähintaisten palvelupakettien ansiosta.

Vakiintuneiden operaattoreiden osuus kiinteän laajakaistan markkinoista on pienentynyt heinäkuusta 2003 ja on nyt vakiintumassa 45 prosenttiin (48,3 prosenttiin, jos jälleenmyynti lasketaan mukaan). Vakiintuneet operaattorit ovat kuitenkin valtaamassa takaisin markkinaosuuksiaan joissakin maissa. Tilaaajayhteyksien eriytetty tarjonta on lisääntynyt (73,7 prosenttia uusien tulokkaiden DSL-liittymistä, kun vastaava osuus oli tammikuussa 2009 ollut 69,2 prosenttia). Tämä on tapahtunut pääasiassa jälleenmyynnin kustannuksella, sillä sen osuus uusien tulokkaiden DSL-liittymistä pieneni tammikuun 2009 ja tammikuun 2010 välisenä aikana 12,9 prosentista 9,4 prosenttiin. Eriytettyjen tilaaajayhteyksien ansiosta uudet tulokkaat pystyvät tarjoamaan kolmen palvelun paketteja, jotka sisältävät myös internet-televisiopalveluja.

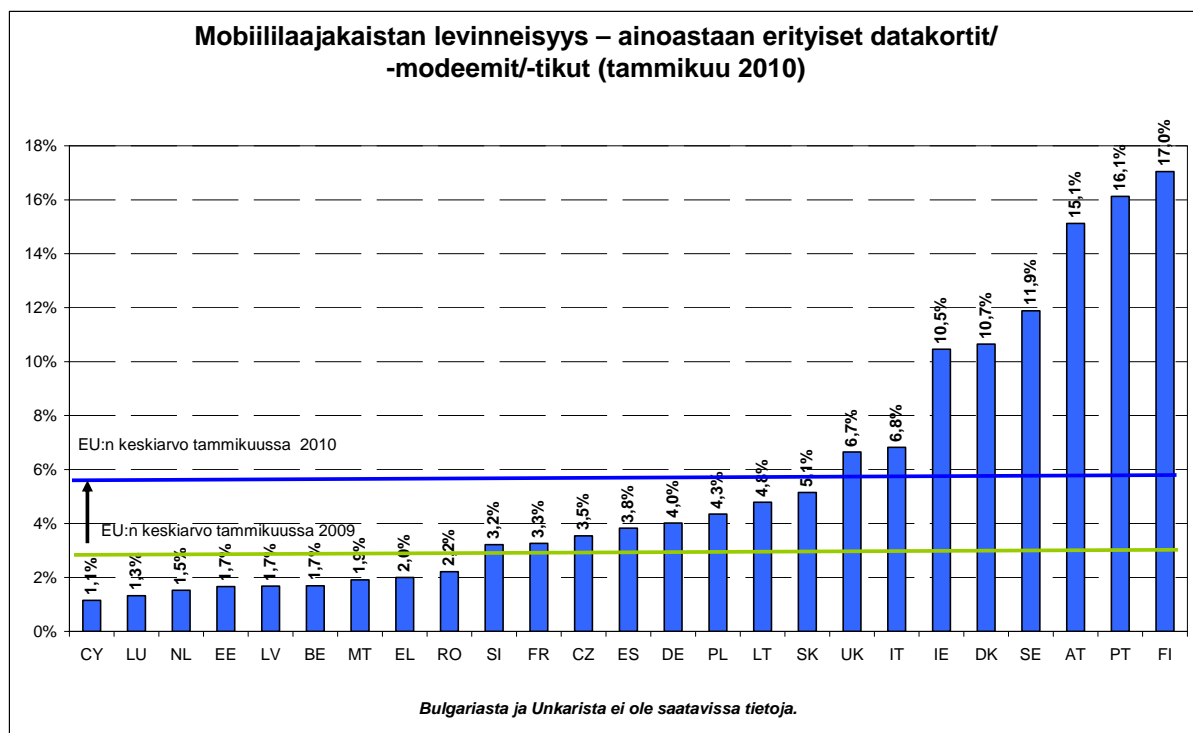
Matkaviestintä

Suuri osa viime vuosien kasvusta on perustunut matkaviestintään, mutta nyt tällä alalla on tultu tienhaaraan. Matkapuhelut tuottavat yli 80 prosenttia matkaviestinnän kaikista tuloista,

⁷ Näihin kuuluvat FTTH- ja FTTB-tekniikat (*fibre to the home* ja *fibre to the building*) yhdistettyinä lähiverkkoratkaisuihin (LAN), mutta eivät ns. VDSL-tekniikat (*very high bit rate DSL*).

mutta niiden osuus liikennemääristä on pienemässä dataliikenteen hyväksi, mikä asettaa suuria paineita verkkokapasiteetille. Internet-liittymien osuus matkaviestinnän kokonaistuloista on vain 4 prosenttia. Erityiset mobiilidatakortit yleistyvät nopeasti: niiden levinneisyys on nyt 5,2 prosenttia, kun se oli vielä tammikuussa 2009 2,8 prosenttia (kuva 2). Suomessa, Portugalissa ja Itävallassa mobiilidatakorttien levinneisyys on yli 15 prosenttia. Toimialojen lähentymisestä eli konvergenssista on tullut todellisuutta, ja matkaviestintäoperaattorit sopeuttavat liiketoimintamallejaan tähän kehitykseen, kun mobiililaajakaistan markkinoille tulee uusia toimijoita, kuten internet-palveluntarjoajia ja laitevalmistajia.

Kuva 2

3. SÄÄNTELY-YMPÄRISTÖ

Institutionaaliset puitteet

Kansallisten sääntelyviranomaisten riippumattomuus

Tasapuolinen ja tuloksekas sääntely edellyttää, että kansalliset sääntelyviranomaiset ovat riippumattomia. Jäsenvaltioiden sääntelytoiminnot on erotettava rakenteellisesti niistä toiminnoista, jotka liittyvät omistukseen tai operaattoreihin kohdistuvaan määräysvaltaan. Tähän liittyvät ongelmat ovat johtaneet rikkomusmenettelyjen käynnistämiseen Latviaa, Liettuaa ja Romaniaa vastaan.

Komissio on myös ryhtynyt toimiin kahta jäsenvaltiota (Romaniaa ja Slovakiaa) vastaan niiden sääntelyviranomaisten puheenjohtajien erottamisen johdosta ja käynnistänyt tutkimukset Slovenian sääntelyviranomaisen johtajan erottamisperusteista. Tarkistetun sääntelyjärjestelmän mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntelyviranomaista johtava henkilö voidaan irtisanoa ainoastaan, jos hän ei enää täytä tehtäviensä suorittamiselle

asetettuja ehtoja, jotka on vahvistettava etukäteen kansallisessa lainsäädännössä. Tarkistetun sääntelyjärjestelmän täytäntöönpanon määräaika lähenee, ja komissio aikoo jatkossakin kiinnittää huomiota tähän asiaan.

Kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltuudet ja resurssit

Kuten EU-tuomioistuin on todennut⁸, kansallisilla sääntelyviranomaisilla on oltava kaikki tehtäviensä suorittamiseen tarvittavat valtuudet.

Tarkistetussa sääntelyjärjestelmässä edellytetään, että kansallisilla sääntelyviranomaisilla on riittävät taloudelliset ja henkilöstöresurssit niille annettujen tehtävien hoitamiseen. Riittävien resurssien turvaaminen on monissa jäsenvaltioissa entistäkin haastavampaa vaikean taloustilanteen takia. Vaikka useimmilla sääntelyviranomaisilla näyttäisi olevan hyvät edellytykset selvittää sääntelytehtävistään, monet jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet resursseista olevan pulaa.

Muutoksenhaku

Tosiasiallinen mahdollisuus hakea muutosta kansallisen sääntelyviranomaisen päätöksiin on kaikille osapuolille kuuluva perusoikeus. On raportoitu, että aiempiin käytäntöihin on tehty muutoksia sen jälkeen, kun Euroopan unionin tuomioistuin esitti tulkintansa siitä, mitä ”vaikuttaa” ja ”koskee” merkitsevät silloin, kun jokin päätös ”vaikuttaa” osapuoleen tai ”koskee” sitä⁹. Itävallassa kansallinen sääntelyviranomainen ottaa nykyään kaikki keskeiset sidosryhmät mukaan markkinakatsauksia koskeviin menettelyihin. Ruotsissa taas uusi lainsäädäntö antaa kaikille markkinatoimijoille ja käyttäjille mahdollisuuden valittaa sääntelyviranomaisen päätöksistä.

Muutoksenhakumenettelyihin kuuluva aika ja resurssit ovat yhä vakava ongelma tehokkaan sääntelyn ja oikeusvarmuuden kannalta. Näin on ilmoitettu olevan esimerkiksi Belgiassa, Kreikassa, Luxemburgissa, Puolassa, Portugalissa, Ruotsissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Joissakin tapauksissa viranomaiset ovat huolissaan siitä, että valitusten ja riita-asioiden määrä on jo alkanut vaikuttaa niiden toimintasuunnitelmiin.

Sääntelytoimenpiteet

Markkina-analyysit ja markkinoiden toimintaa korjaavat toimenpiteet¹⁰

Eräät sääntelyviranomaiset ovat saavuttaneet hyviä tuloksia määräaikaikaiskatsauksillaan ja puuttuneet pahimpiin pullonkauloihin entistä tehokkaammilla korjaavilla toimenpiteillä, jotka on mukautettu seuraavan sukupolven toimintaympäristöön (esim. kuitupohjaisten tilaajayhteyksien eriytetty tarjonta Alankomaissa). Toisilla sääntelyviranomaisilla (kuten Belgian ja Luxemburgin viranomaisilla) tulokset ovat kuitenkin jääneet heikommiksi. Romania ja Bulgaria ovat edistyneet asiassa, mutta eivät ole vielä viimeistelleet ensimmäisen kierroksen markkinakatsauksiaan. Joissakin tapauksissa korjaavat toimenpiteet ovat jo vanhentuneita, kun ne lopulta tulevat voimaan, mistä ovat esimerkkinä ATM-bittivirtavelvoitteet Saksassa. Korjaavien toimenpiteiden epäselvyys hidastaa niiden

---

⁸ Asia C-424/07.

⁹ Asia C-426/05.

¹⁰ Ks. myös tiedonanto EU:n sääntelyjärjestelmän mukaisista markkina-analyyseistä (kolmas raportti).

soveltamista entisestään ja aiheuttaa usein kiistoja, jotka kuluttavat vielä enemmän sääntelyviranomaisten voimavaroja.

Yhteisön kuulemismekanismien ohella komissio käyttää täytäntöönpanovaltaansa antamalla suosituksia, joilla pyritään tukemaan sääntelyn yhtenäisyyttä. Tarkistettua sääntelyjärjestelmää, jolla vahvistetaan komission roolia korjaavien toimenpiteiden osalta ja luodaan uusi institutionaalinen rakenne, on hyödynnettävä tehokkaasti, jotta sääntely yhtenäistyisi. Erityisen tärkeää on se, että Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelin (BEREC) pystyy toimimaan ripeästi.

Laajakaista

Joissakin jäsenvaltioissa laajakaistamarkkinoiden kilpailu ei ole viime aikoina kehittynyt juuri lainkaan tai lähtenyt jopa kehittymään huonompaan suuntaan. Tämä johtuu osittain siitä, että korjaavien toimenpiteiden täytäntöönpanoa ei ole valvottu riittävän tehokkaasti ja ripeästi. Joissakin tapauksissa on merkittäviä liittymätuotteita saatu tarjolle vasta hiljattain, kuten pelkistetty DSL Tšekissä, Kyproksella ja Sloveniassa tai bittivirtapohjainen tuote Slovakiassa. Tarvittavat viitetarjoukset, esimerkiksi ADSL:n tai VDSL:n osalta, ovat joissain tapauksissa myöhästyneet aikataulusta (näin on käynyt esimerkiksi Italiassa, Saksassa, Belgiassa, Bulgariassa ja Luxemburgissa).

Nykyinen markkinasuuntaus kohti kytkytuotteita vaikuttaa merkittävästi kilpailudynamiikkaan ja luo sääntelyviranomaisille uusia haasteita. On tarpeen selvittää, missä määrin tarjolla olevat tukkutason liittymätuotteet antavat vaihtoehtoisille operaattoreille mahdollisuuden kilpailla vakiintuneiden operaattoreiden palvelupakettien kanssa vähittäistasolla.

Eräät sääntelyviranomaiset lukevat tukkutason laajakaistamarkkinoihin myös kuituyhteydet ja ovat asettaneet niihin liittyviä velvoitteita (esim. Alankomaat, Suomi, Latvia ja Viro). Toiset taas ovat jättäneet kuituyhteydet markkinamääritelmän ulkopuolelle eivätkä sääntele niitä lainkaan (esim. Ranska, Saksa, Italia, Kypros, Kreikka, Luxemburg ja Ruotsi). Alankomaat on asettanut velvoitteen, joka koskee kuitupohjaisten tilaajayhteyksien eriytettyä tarjontaa. Muutamat sääntelyviranomaiset ovat asettaneet erilaiset velvoitteet kupari- ja kuituverkoille (esim. Viro, Alankomaat ja Suomi).

Seuraavan sukupolven liityntäverkkojen käyttöönoton edistämiseksi on laadittu lainsäädäntöä, jolla pyritään helpottamaan fyysisen infrastruktuurin saatavuutta ja laitteistojen yhteiskäyttöä (esim. Portugali, Itävalta, Ranska ja Slovenia). Lisäksi monet sääntelyviranomaiset ovat asettaneet velvoitteen antaa vuokralle passiivista infrastruktuuria, jotta vaihtoehtoisten operaattoreiden olisi helpompi päästä hyödyntämään verkkoa (esim. Tanska, Kreikka, Viro, Slovenia, Portugali, Saksa, Ranska ja Espanja). Rakennusten sisäisiin kaapelointeihin liittyviä määräyksiä on annettu symmetristen velvoitteiden muodossa Ranskassa, Portugalissa ja Espanjassa.

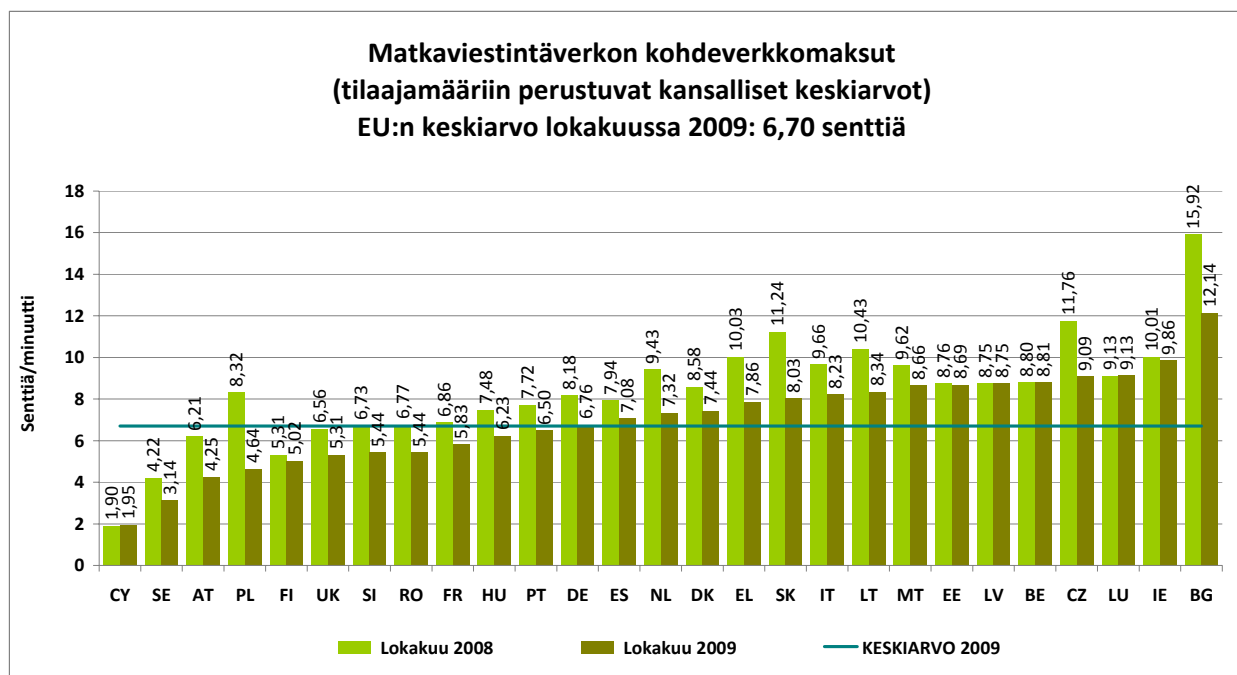
Tiettyihin sääntelytoimiin, jotka koskevat esimerkiksi siirtymistä kupariverkoista kuituverkkoihin, tarvitaan enemmän yhtenäisyyttä, läpinäkyvyyttä ja oikeusvarmuutta. Tätä varten komissio antaa vuoden 2010 kuluessa suosituksen seuraavan sukupolven liityntäverkkojen säännellyistä käyttöoikeuksista.

Matkaviestintä

Matkaviestinnän kohdeverkkomaksut ovat laskeneet edelleen (18,4 prosenttia verrattuna 14,8 prosenttiin vuonna 2008), mutta jäsenvaltioiden välillä on yhä huomattavia eroja (kuva 3). Kaikkein alhaisimpia maksut ovat Kyproksella (1,95 senttiä) ja korkeimpia Bulgariassa (12,4 senttiä). Matkaviestinnän kohdeverkkomaksut ovat yhä korkeita verrattuna kiinteiden verkkojen yhdysliikennemaksuihin. Erot kohdeverkkomaksujen sääntelykohtelussa vääristävät kilpailua ja haittaavat yhtenäismarkkinoiden kehitystä. Tästä syystä komissio on antanut suosituksen kiinteän ja matkaviestintäverkon kohdeverkkomaksujen sääntelystä EU:ssa¹¹. Maksujen odotetaan pienenevän entisestään, kun sääntelyviranomaiset alkavat noudattaa suositusta.

Kuva 3

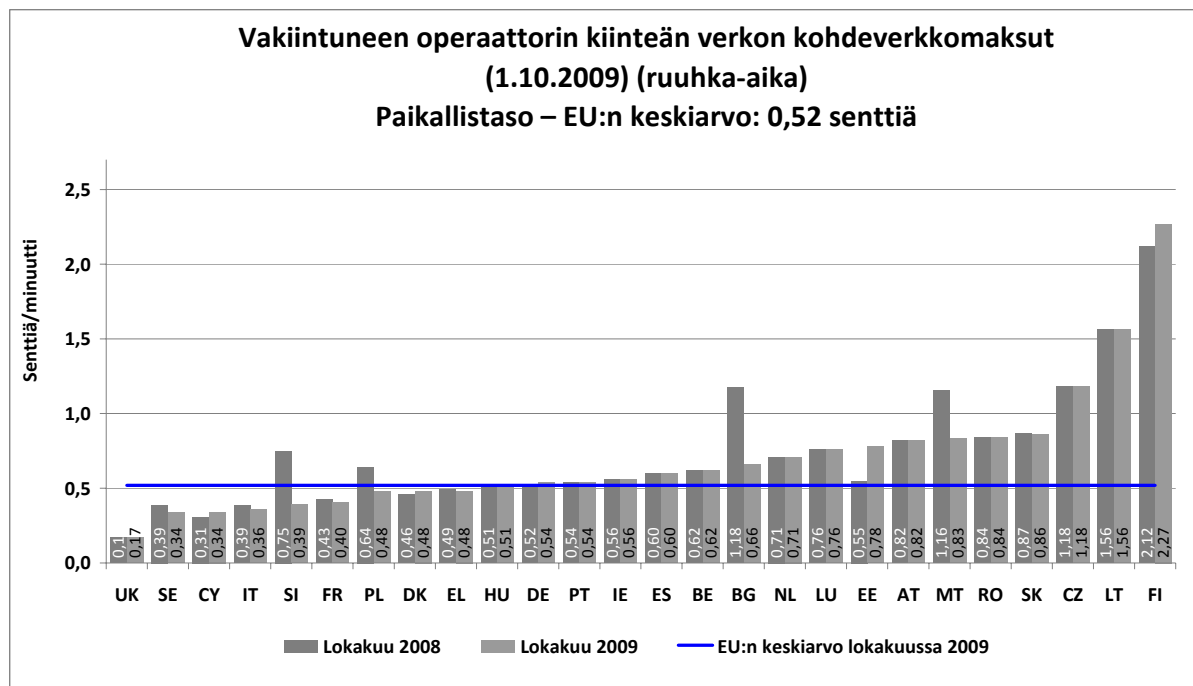

¹¹ EUVL L 124, 20.5.2009, s. 67.

Kiinteät verkot

Puhelujen vähittäismarkkinoiden sääntelyä kevennettiin edelleen Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Sloveniassa, Alankomaissa, Maltalla, Espanjassa, Itävallassa ja Saksassa. Vuokrayhteyksien vähittäismarkkinoiden sääntely lopetettiin Suomessa, Saksassa, Tšekissä ja Italiassa. Tukktasolla sääntelyä kevennettiin kauttakulkumarkkinoilla (Ruotsi, Espanja ja Saksa) ja vuokrayhteyksien runkoliityntäosien markkinoilla (Italia, Puola ja Espanja). Sääntelyviranomaisten toimet, jotka liittyvät kiinteän verkon terminointiin, ovat alentaneet kiinteän verkon keskimääräisiä kohdeverkkomaksuja jonkin verran. Maksujen tasossa on kuitenkin vielä eroja (kuva 4).

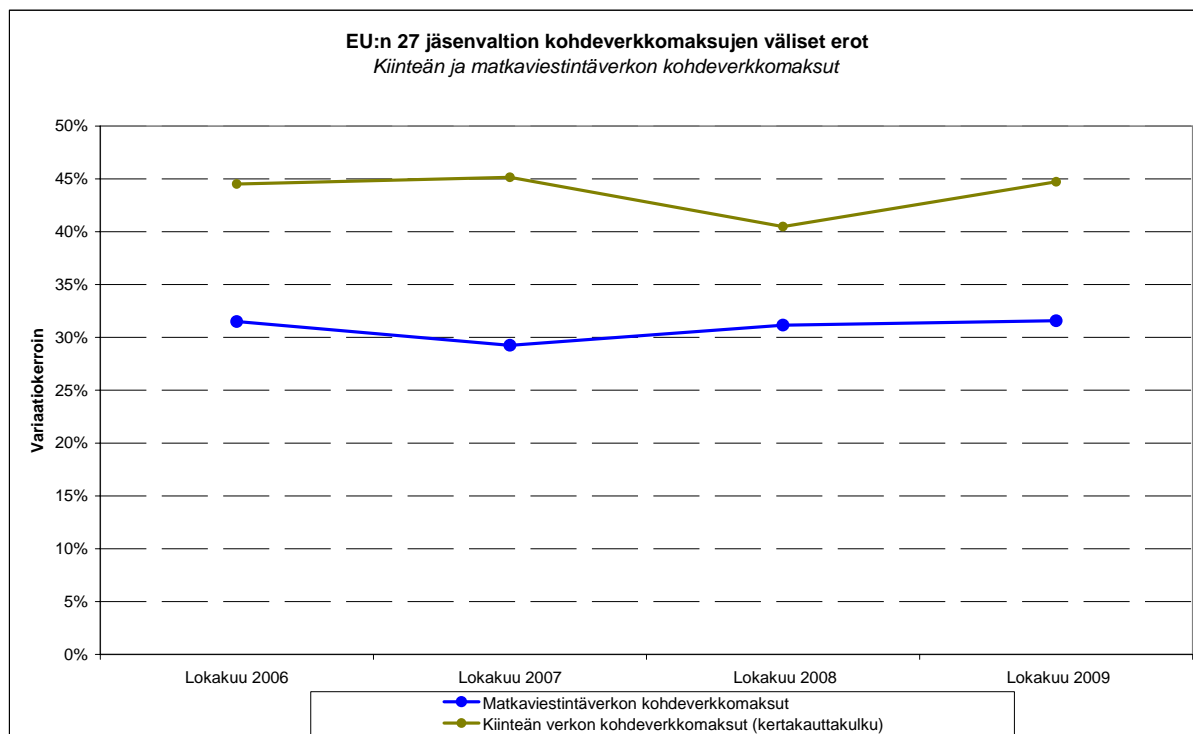
Kuva 4¹²

Jäsenvaltioiden väliset kohdeverkkomaksujen erot (kuva 5) eivät ole vähentyneet viime vuosina. Kiinteän verkon kohdeverkkomaksujen erot ovat jonkin verran lisääntymässä.

¹² Latviasta puuttuu paikallistaso.

Kuva 5¹³

Taajuushallinto

Taajuusylijäämä

Komission suosittelemia välittömiä sääntelytoimia ovat siirtyminen analogisista digitaalisiin televisiolähetyksiin 1. tammikuuta 2012 mennessä ja yhdenmukaisten ehtojen laatiminen taajuusalueen 790–862 MHz käytölle¹⁴. Koordinointia tarvitaan, kun taajuusylijäämä annetaan eri palvelujen käyttöön, koska tällöin erityisesti langattomien laajakaistaverkkojen operaattorit voivat saada arvokkaita radiotaajuuksia, minkä oletetaan lisäävän kilpailua laajakaistapalvelujen tarjonnassa.

Monet jäsenvaltiot ovat tehneet strategisia päätöksiä taajuusylijäämän käytöstä, ja muutamat ovat ilmoittaneet, mihin tarkoitukseen vapautuvia taajuuksia aiotaan käyttää. Ylijäämätaajuuksien huutokauppa järjestetään ilmeisesti vuonna 2010 Saksassa, Yhdistetyssä kuningaskunnassa ja Ruotsissa. Tanska on jo ilmoittanut, että taajuusylijäämä käytetään muihin tarkoituksiin kuin televisiolähetystoimintaan, ja että se käytetään erityisesti mobiililaajakaistaan. Ranskalla on vastaavanlaisia suunnitelmia.

Taajuuksien vapauttaminen

Entistä useammat jäsenvaltiot ovat toteuttaneet toimia alkaakseen soveltaa markkinalähtöisiä lähestymistapoja taajuushallintaan. Tarkistettu GSM-direktiivi¹⁵ antaa mahdollisuuden tarjota 900 MHz:n taajuusalueella uusia langattomia palveluja UMTS-palveluista alkaen. Monet jäsenvaltiot ovat jo toteuttaneet konkreettisia sääntelytoimia mahdollistaakseen 900 MHz:n ja

¹³ Variaatiokertoimella tarkoitetaan keskiarvoon suhteutettua hajontaa.

¹⁴ KOM(2009) 586 ja K(2009) 8287.

¹⁵ EUVL L 274, 20.10.2009, s. 25.

1800 MHz:n taajuusalueiden käytön palveluihin, jotka perustuvat muuhun kuin GSM-teknologiaan.

Satelliittivälitteiset matkaviestintäpalvelut

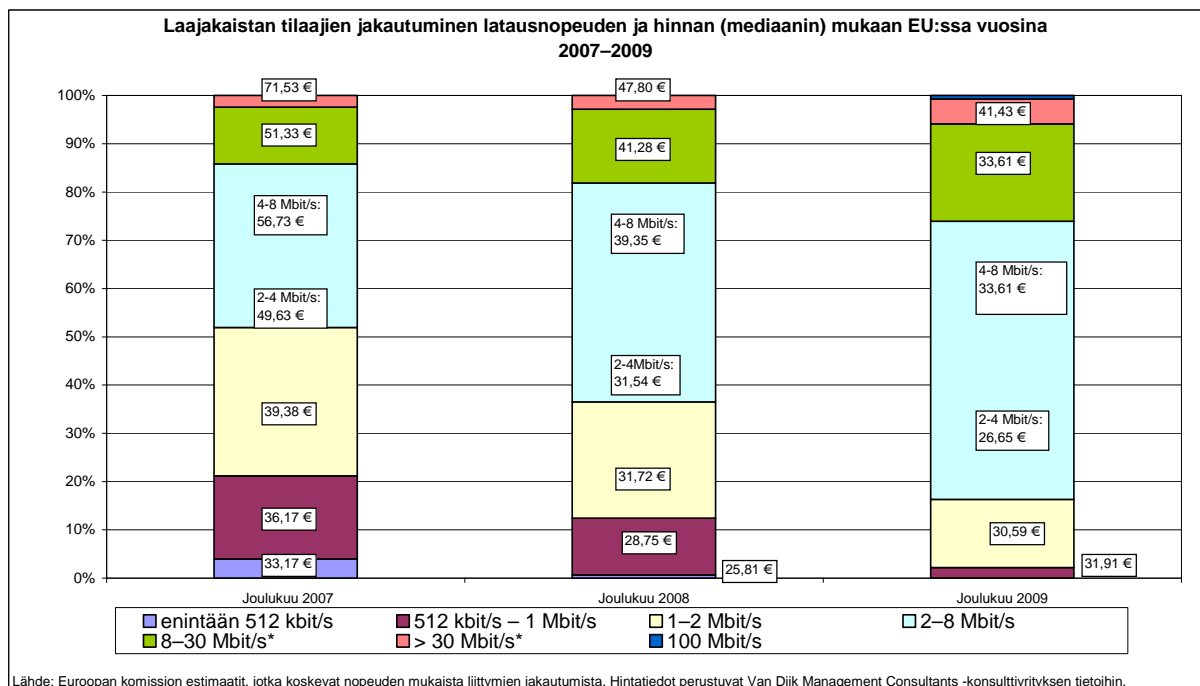
Sen jälkeen, kun Euroopan parlamentti ja neuvosto olivat tehneet päätöksen satelliittivälitteisiä matkaviestintäpalveluja tarjoavien järjestelmien valitsemisesta ja valtuuttamisesta yhteisössä¹⁶, yhteisön valintamenettely saatiin päätökseen toukokuussa 2009. Valintamenettelyssä valittiin kaksi operaattoria tarjoamaan kyseisiä palveluja. Jäsenvaltioiden on nyt viipymättä annettavat näihin järjestelmiin tarvittavat valtuutukset ja seurattava järjestelmien kehitystä.

4. KULUTTAJIEN EDUT

Laajakaistan nopeudet ja hinnat

Euroopassa useimpien laajakaistaliittymien siirtonopeus on yli 2 Mbit/s, ja tällaisten liittymien osuus on ollut lisääntymässä (kuva 6). Laajakaistan vähittäishinnat ovat laskeneet, vaikka lasku onkin ollut vähäisempää kuin edellisenä vuonna. Yhä useammat käyttäjät ovat saaneet samalla hinnalla nopeamman internet-yhteyden.

Kuva 6

Matkaviestintäpalvelujen hinnat

Matkapuhelinta käyttävien matkustajien kannalta verkkovierailuasetus¹⁷ on alentanut merkittävästi verkkovierailumaksuja ja parantanut hinnoittelun läpinäkyvyyttä EU:ssa.

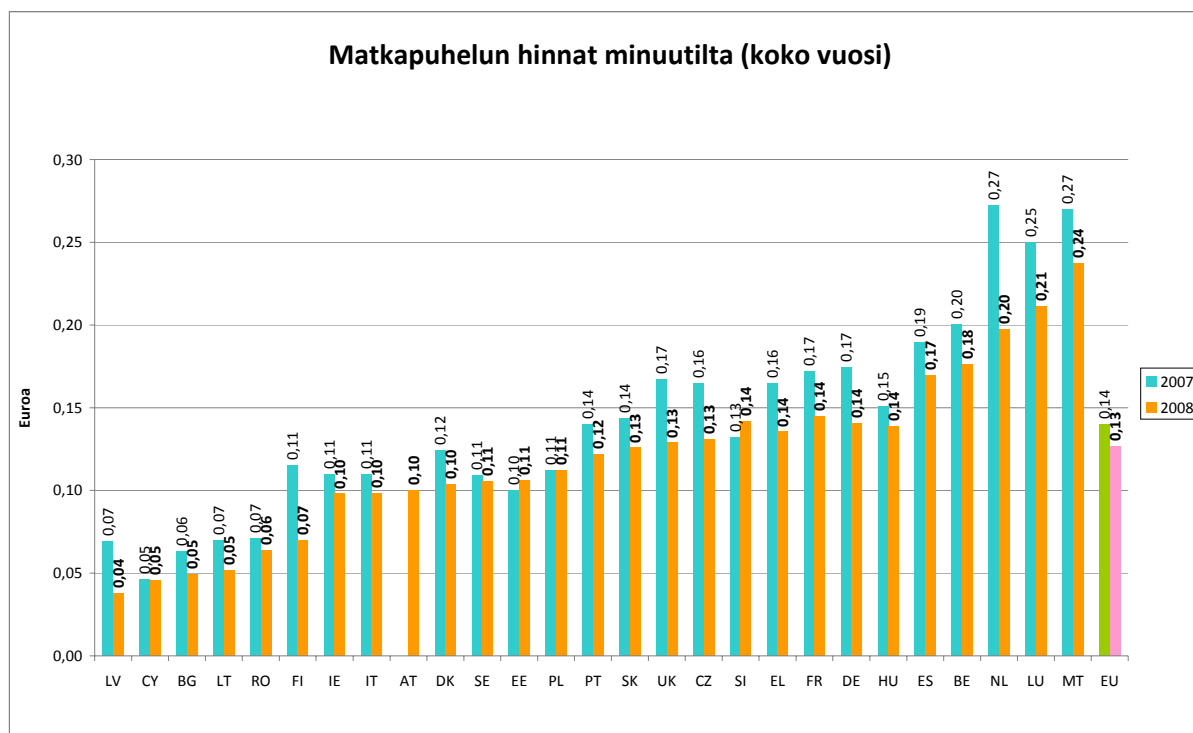
Matkapuhelun keskimääräinen hinta minuutilta on laskenut vuosien 2007 ja 2008 välisenä aikana 0,14 eurosta 0,13 euroon. Vahvistunut kilpailu, jota on kiihdyttänyt kohdeverkkomaksujen tehokkaampi sääntely, on lisännyt kiinteähintaisia palveluja ja laskenut siten vähittäishintoja. Hintojen lasku on ollut prosentuaalisesti suurinta Suomessa ja Latviassa

¹⁶ EUVL L 172, 2.7.2008, s. 15.

¹⁷ EUVL L 167, 29.6.2009, s. 12.

(kuva 7), mutta hinnoissa on yhä merkittävää vaihtelua Latvian 0,04 eurosta Maltan 0,24 euroon. Koska eroja ei voida selittää pelkästään markkinoiden erityispiirteillä, vaikuttaa siltä, että yhtenäismarkkinat eivät ole vielä toteutuneet tällä alalla.

Kuva 7

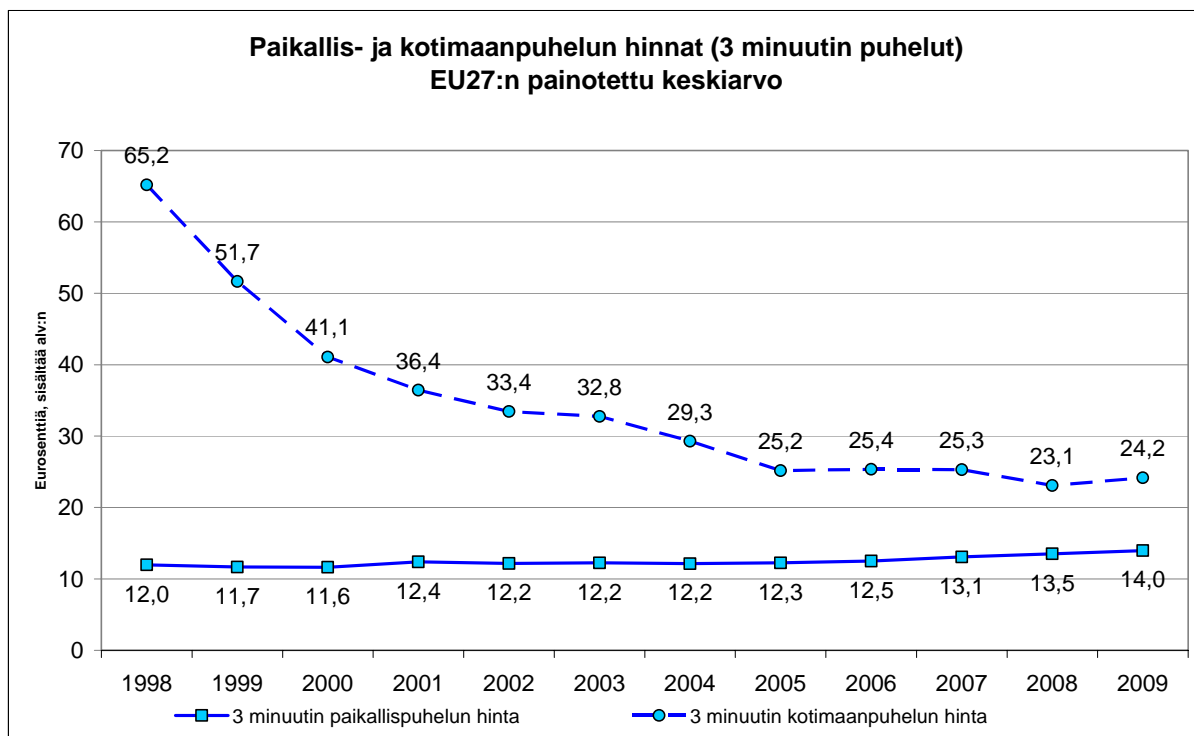

Kiinteän verkon hinnat

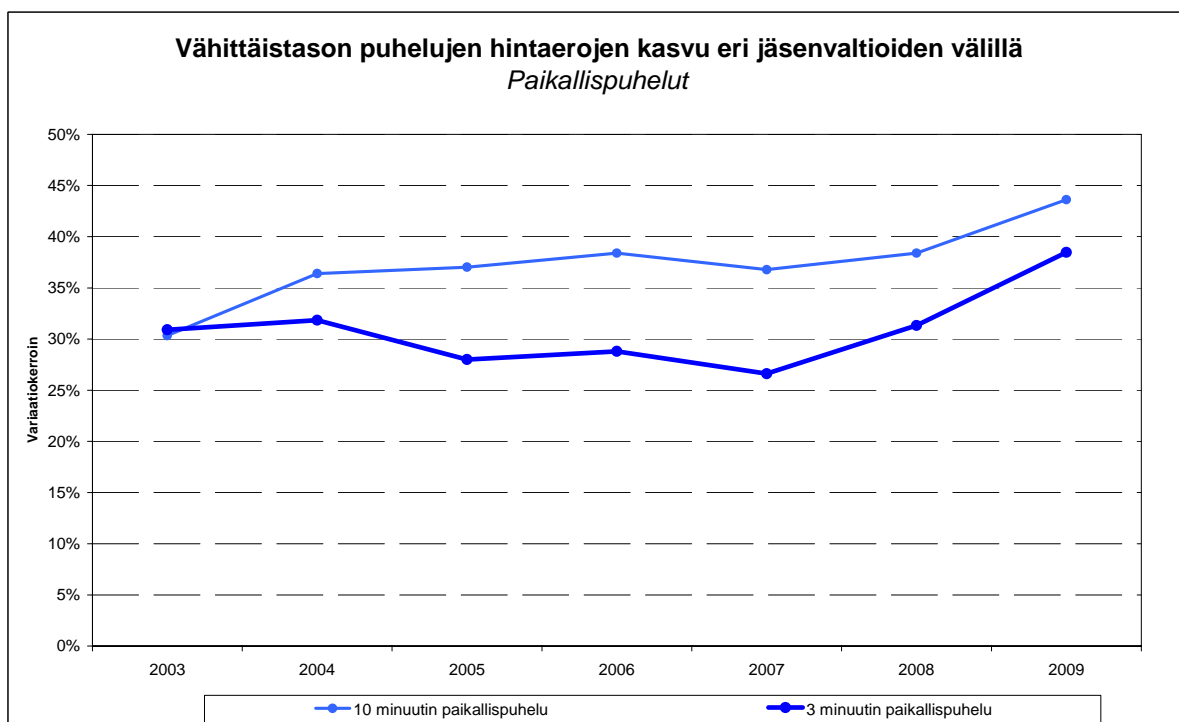
Kiinteän verkon puhelujen hinnat nousivat vuonna 2009. Vaikka hinnat ovat yleisesti laskeneet viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana, 3 minuutin paikallispuhelun hinta nousi 3,7 prosenttia ja 3 minuutin kotimaanpuhelun hinta 4,8 prosenttia vuonna 2009¹⁸. Lisäksi 10 minuutin paikallispuhelun hinta nousi 0,5 prosenttia ja 10 minuutin kotimaanpuhelun hinta 4,1 prosenttia (kuva 8). Paikallispuhelujen vähittäismarkkinoilla hinnat ovat eriytyneet yhä enemmän vuodesta 2007 alkaen, eivätkä kotimaanpuhelujenkaan hinnat ole yhtenäistyneet ajan kuluessa (kuvat 9 ja 10).

Kuva 8

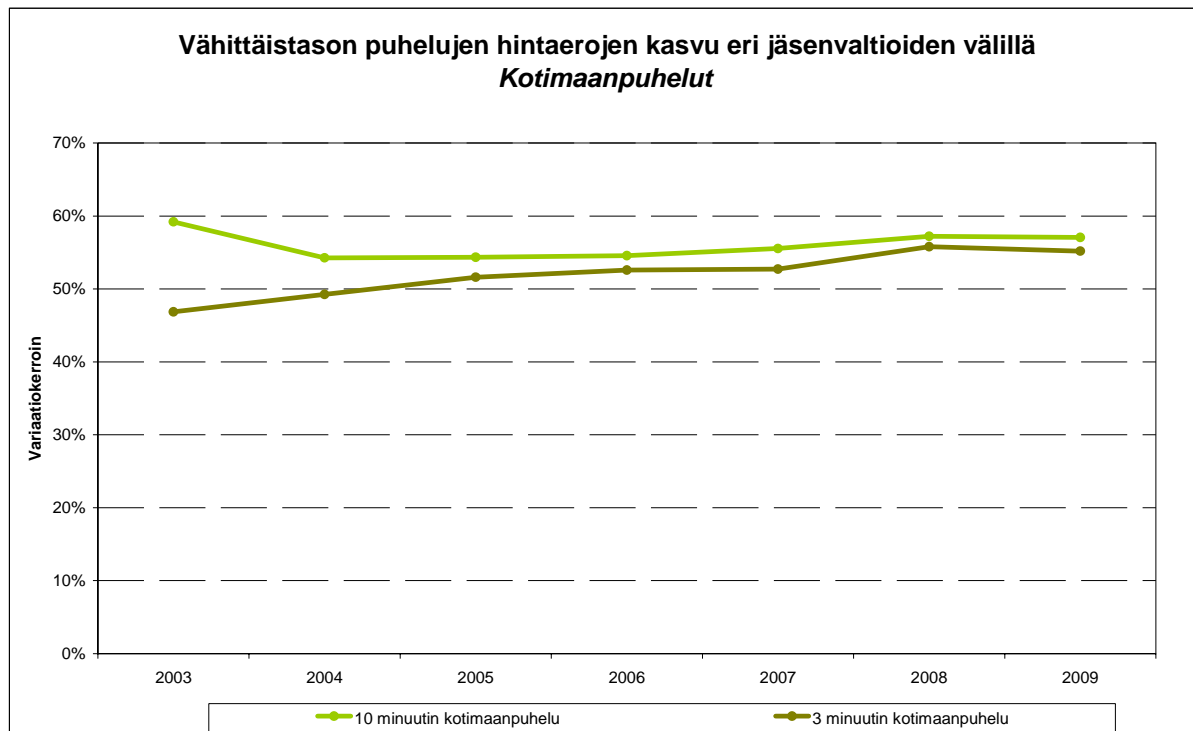
¹⁸ OECD:n menetelmällä laskettuna.

Kuva 9

Kuva 10

Hinnoittelun läpinäkyvyys

Monet jäsenvaltiot (muun muassa Romania, Portugali, Ranska, Yhdistynyt kuningaskunta, Espanja, Liettua, Puola, Unkari ja Slovenia) ovat lisänneet hinnoittelun läpinäkyvyyttä uudella lainsäädännöllä.

Eräät jäsenvaltiot ovat tiukentaneet läpinäkyvyysvaatimuksia, käytäntesääntöjä tai hintakattoja myös lisämaksullisten ja lisäarvopalvelujen osalta.

Palvelujen laadussa on kiinnitetty eniten huomiota internet-palveluihin ja erityisesti laajakaistan nopeuksiin. Eräät sääntelyviranomaiset (kuten Tanskan, Latvian ja Kreikan viranomaiset) ovat edelleen kehittäneet tietotekniikkasovelluksia, jotka antavat loppukäyttäjille mahdollisuuden testata laajakaistaliittymänsä todellisen nopeuden.

Tarkistetussa sääntelyjärjestelmässä tiukennetaan edelleen vaatimusta, jonka mukaan hinnoista ja palveluehdoista on annettava selkeää tietoa.

Yleispalvelu

Yleispalveluun liittyviä toimia on ollut kahdenlaisia. Ensiksikin monet jäsenvaltiot ovat toteuttaneet uuden yleispalveluyrityksen valintamenettelyn, joka on koskenut voimassa olevien yleispalveluvelvoitteiden joitakin tai kaikkia osia. Toiseksi jäsenvaltiot ovat yhä enemmän harkinneet laajakaistapalvelujen sisällyttämistä yleispalvelun piiriin. Monissa jäsenvaltioissa noudatetaan yleispalvelun tarjonnassa väliaikaista järjestelyä tai tarjonta perustuu lainsäädäntöön, johon ei sisälly yleispalveluyrityksen valintamenettelyä. Komissio on tähdentänyt, että valintamenettelyt on suoritettava nopeasti. Vaikka kompensatiopyyntöjen määrä on kasvamassa, monissa jäsenvaltioissa ei ole vielä käytetty yleispalvelun rahoitusjärjestelmää. Hallinnollisten viiveiden tai oikeudenkäyntien

tai nettokustannusten laskentamenetelmien ajantasaistamisen vuoksi ainoastaan Ranskassa, Tšekissä ja Romaniassa on mahdollista hakea korvausta yleispalvelurahaston välityksellä.

Monet jäsenvaltiot ovat höllentäneet sellaisia palveluja koskevia vaatimuksia, joita markkinat tarjoavat joka tapauksessa tai joiden merkityksen katsotaan vähenevän. Esimerkiksi Tšekissä, Virossa, Italiassa, Suomessa, Irlannissa ja Itävallassa ei ole nimetty yhtään yritystä tarjoamaan kattavia puhelinluetteloita ja numerotiedustelupalveluja. Saksassa, Luxemburgissa ja Ruotsissa yleispalvelua tarjotaan ilman muodollista yleispalveluyrityksen nimeämistä.

Virheelliseen täytäntöönpanoon liittyvät rikkomusmenettelyt ovat yhä vireillä Belgiaa, Portugalia ja Espanjaa vastaan. Tutkittavana on myös Tanskan rahoitusjärjestelmä.

Käyttäjien pääsy internetiin ja verkkohallinta

Digitaalitalous perustuu innovatiivisten palvelujen ja sovellusten saatavuuteen. Tarkistetulla sääntelyjärjestelmällä tiukennetaan läpinäkyvyysvaatimuksia ja annetaan kansallisille sääntelyviranomaisille valtuudet asettaa palvelun laatuun liittyviä parametreja, joilla pyritään ehkäisemään palvelujen heikkeneminen ja tietoliikenteen estyminen tai hidastuminen. Joissakin jäsenvaltioissa on havaittu verkon riippumattomuuteen liittyviä ongelmia lähinnä sellaisissa tapauksissa, joissa matkaviestinoperaattorit estävät internet-puhelujen käytön tai soveltavat niihin erilaista hinnoittelua. Tekijänoikeuksien suojaamiseen tähtäävät lainsäädäntöaloitteet ovat joissakin jäsenvaltioissa herättäneet keskustelua siitä, miten loppukäyttäjien oikeudet ja tarve suojata tekijänoikeuksien haltijoiden oikeutettuja etuja voidaan tasapainottaa keskenään. Komissio aikoo seurata kehitystä hyvin tiiviisti, kuten se on ilmoittanut Euroopan parlamentille antamassaan lausumassa¹⁹.

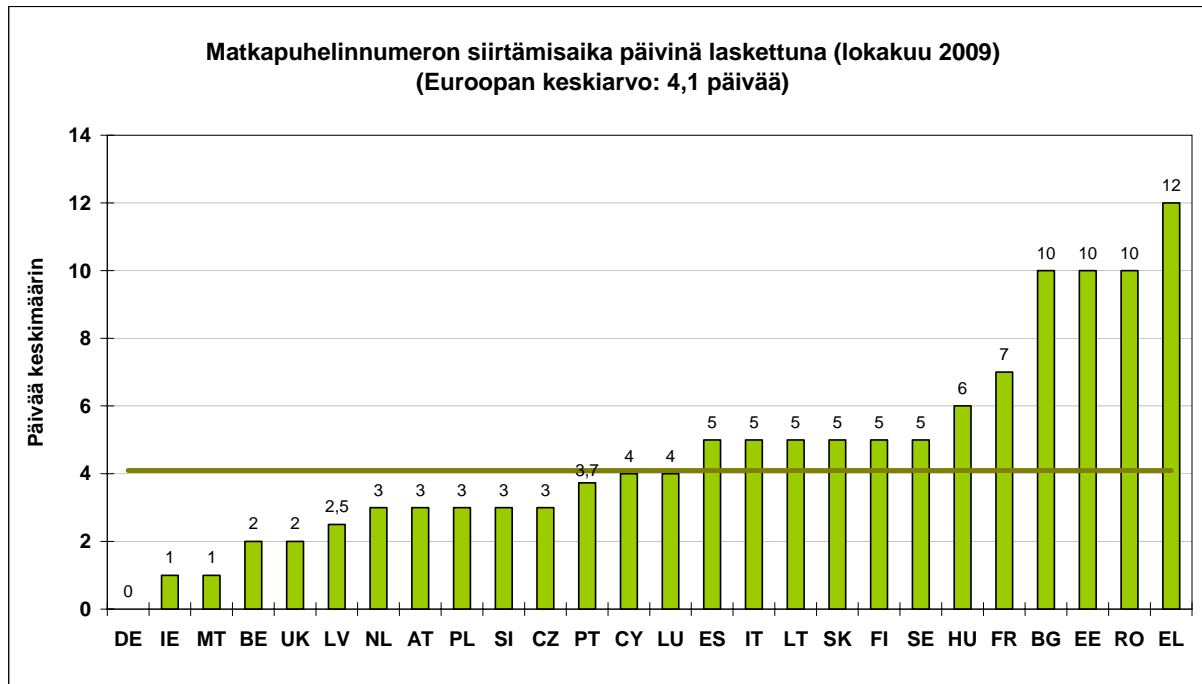
Numeron siirrettävyys

Numeron siirtäminen on nyt mahdollista kaikissa jäsenvaltioissa. Siirtoprosessin kesto ja hinta ovat tärkeitä tekijöitä, jotka vaikuttavat numeron siirtämiseen. Joissakin jäsenvaltioissa (Portugalissa, Alankomaissa, Slovakiassa, Puolassa ja Tšekissä) siirtämisen määräaikoja on lyhennetty tai aiottu lyhentää merkittävästi. Lokakuussa 2009 matkapuhelinnumeron siirtäminen kesti keskimäärin 4,1 päivää ja kiinteän verkon numeron siirtäminen 6,5 päivää, kun vastaavat luvut olivat olleet 8,5 ja 7,5 päivää lokakuussa 2008. Luvuissa on kuitenkin vielä parantamisen varaa, sillä tarkistetun sääntelyjärjestelmän mukaan numero on siirrettävä yhden työpäivän kuluessa.

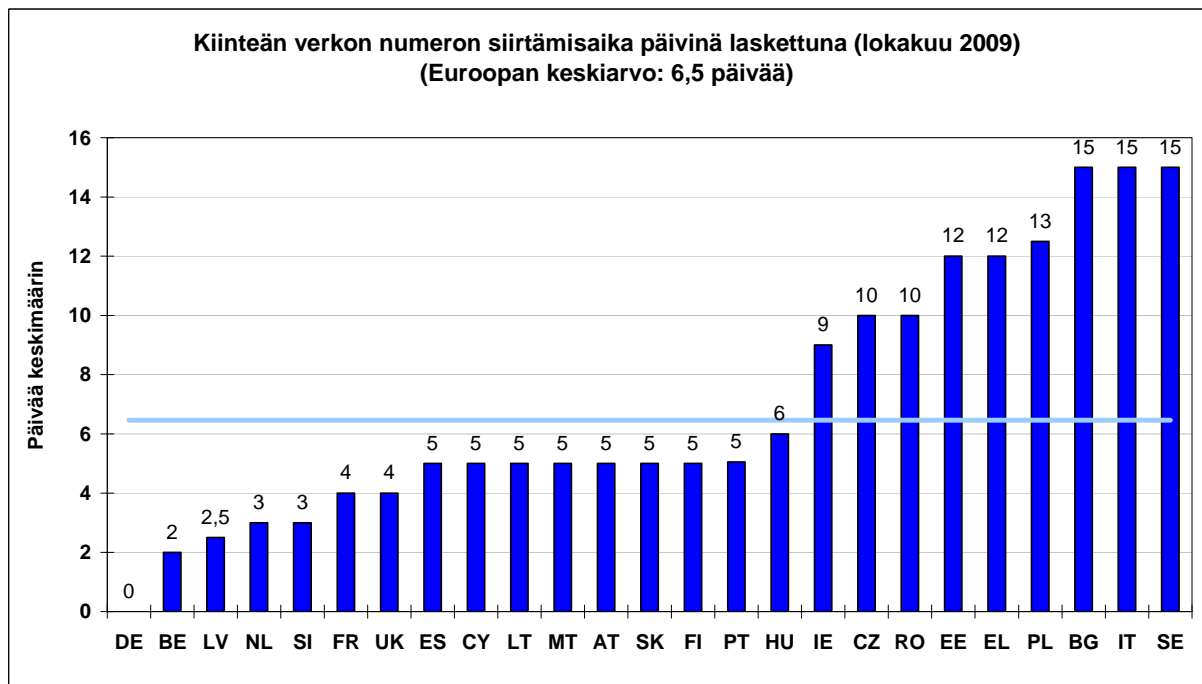
---

¹⁹ EUVL L 337, 18.12.2009, s. 37–69.

Kuva 11

Kuva 12

Joissakin maissa ei peritä tukkuhintoja kiinteän verkon numeroista, mutta Slovakiassa operaattorit veloittavat niistä toisiltaan 50 euroa. Seitsemässä jäsenvaltiossa matkapuhelinnumeroista ei peritä lainkaan tukkuhintoja, mitä voidaan verrata Slovakian ja Tšekin korkeisiin hintoihin (33 euroa ja 21 euroa). Joissakin jäsenvaltioissa numeron siirtämisestä veloitetaan myös vähittäistason asiakkaita. Tällaisten maksujen vuoksi asiakkaat eivät mielellään pyydä numeronsa siirtämistä.

Eurooppalainen hätänumero 112

Komissio aikoo jatkossakin parantaa Euroopan kansalaisten turvallisuutta huolehtimalla siitä, että ulkomailla matkustavat voivat koko EU:ssa soittaa samaan hätänumeroon 112. Yleisesti katsoen 112-palvelujen tarjonta on nykyään eurooppalaisen lainsäädännön mukaista.

Komission yksiköt tarkastelevat parhaillaan kysymyksiä, jotka liittyvät 112-puhelujen soittajien sijaintitietojen saantiin eräissä jäsenvaltioissa. Italiaa vastaan käynnistetty rikkomusmenettely, joka liittyy tällaisten tietojen välittämiseen, on yhä vireillä.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalaisille tiedotetaan 112-numeron käyttömahdollisuudesta. Toistaiseksi vain joka neljäs EU:n kansalainen tietää, että 112-numeroon voi soittaa koko EU:ssa. Euroopan tasolla on hiljattain toteutettu useita toimenpiteitä, joilla on pyritty lisäämään hätänumeron tunnettuutta²⁰. Helmikuussa 2009 komissio, Euroopan parlamentti ja neuvosto julistivat helmikuun 11. päivän Euroopan 112-päiväksi. Verkkovierailuasetuksen mukaan matkapuhelinten käyttäjät saavat puhelimeensa tekstiviestin 112-numeron käyttömahdollisuudesta matkustaessaan ulkomaille.

Tarkistetulla sääntelyjärjestelmällä tiukennetaan säännöksiä, jotka koskevat soittajien sijaintitietoja ja hätänumeron tunnettuuden lisäämistä. Komissio jatkaa yhteistyötään jäsenvaltioiden kanssa varmistaakseen, että Euroopan kansalaiset saavat täyden hyödyn Euroopan yhteisestä hätänumerosta.

Sähköisen viestinnän tietosuoja

Tietosuojaa koskevien kansallisten sääntöjen on oltava uudessa digitaalitaloudessa tarkoituksenmukaisia. Komissio on käynnistänyt rikkomusmenettelyn Yhdistynyttä kuningaskuntaa vastaan, koska tämä on saattanut viestinnän luottamuksellisuutta koskevat EU:n säännöt virheellisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään. Menettelyssä on kyse käyttäjien suostumuksesta viestinnän sieppaamiseen, seuraamusten puutteesta rikkomustapauksissa sekä siitä, että Yhdistyneessä kuningaskunnassa ei ole riippumatonta viranomaista valvomassa sieppaamista. Muut jäsenvaltiot ovat toteuttamassa toimenpiteitä varmistaakseen sähköisen viestinnän eheyden ja turvallisuuden (muun muassa Malta ja Ruotsi) tai tiedottaakseen verkkoturvallisuutta uhkaavista riskeistä (Slovakia, Alankomaat ja Ruotsi).

Hiljattain tehty tutkimus²¹, jossa on tarkasteltu roskapostiin, vakoiluohjelmiin ja haittaohjelmiin liittyviä toimia, on vahvistanut tarkistettuun sääntelyjärjestelmään sisältyvien lainsäädäntömuutosten tarpeellisuuden. Muutoksiin sisältyy entistä selkeämpiä ja johdonmukaisempia täytäntöönpanosääntöjä ja varoittavia seuraamuksia, valtioiden välisen yhteistyön tehostamista sekä asianmukaiset resurssit kansallisille viranomaisille, jotka vastaavat kansalaisten yksityisyydensuojasta verkossa.

Komissio jatkaa työtään, jonka tavoitteena on lisätä kuluttajien luottamusta ja mahdollistaa EU:n digitaalitalouden koko potentiaalın hyödyntäminen.

---

²⁰ http://ec.europa.eu/information_society/activities/112/index_en.htm

²¹

http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomms/doc/library/ext_studies/privacy_trust_policies/spam_spyware_legal_study2009final.pdf

5. PÄATELMÄT

On ratkaisevan tärkeää panostaa enemmän tässä tiedonannossa käsiteltyihin kysymyksiin, jotta päästäisiin lähemmäksi todellisia sisämarkkinoita. Komissio jatkaa markkinakehityksen tiivistä seurantaa, jotta ongelmiin voitaisiin puuttua nopeasti. Se aikoo myös toteuttaa useita kohdennettuja toimenpiteitä eurooppalaisen digitaalistrategian ja siinä hahmoteltujen taajuuksiin, yleispalveluun, toisen sukupolven liityntäverkkojen sääntelyyn ja yksityisyyden suojaan liittyvien toimenpiteiden mukaisesti. Kohdennettujen toimenpiteiden tavoitteena on

- (1) puuttua sääntelytapojen eroihin sekä siihen ongelmaan, että korjaavia toimenpiteitä ei panna ajoissa ja tehokkaasti täytäntöön,
- (2) luoda vankka perusta tarkistetun sääntelyjärjestelmän asianmukaiselle ja oikea-aikaiselle täytäntöönpanolle ja
- (3) varmistaa Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen BERECin tehokas toiminta.

Kohdennetuilla toimenpiteillä pyritään myös vahvistamaan kilpailua kuluttajien eduksi sekä varmistamaan, että operaattorit pääsevät toimimaan olosuhteissa, jotka antavat niille mahdollisuuden sopeuttaa liiketoimintamallinsa uusiin realiteetteihin.